

se stydí. Jiné známé nemá, a tak se vrací domů a smutně hledí do prázdna. Páže chodí sem a tam a budí samá podezření, ale psaní stejně nese. Co dělat, říká si žena a opravdu si neví rady. Navzdory své veselé povaze propadá čiré beznaději.

Také ta, jež má pověst kamenného srdce, a tváří se tedy tak chladně, dobře ví, že lásku Jeho Výsosti prince Gendžiho nelze brát na lehkou váhu. Kéž bych tak byla, jako jsem bývala – kdyby vše bylo jako kdysi... Ano, kdybych byla svobodná, ale dost vzdechů: Kdyby jsou kdyby – čas zpět nenavrátiš.

Nakonec se paní Ucusemi přece jen neovládne. Chápe se složeného lístku a na okraj připisuje:

*„Zámostek prázdný...  
S cikádkou prchla rosa  
na lístcích křídel.  
Pod lístky stromu však vskrytu  
mám rukáv zmáčený dál.“*

#### Večerní tvář

**T**ou dobou princ tajně chodil k jisté dámě na Šesté ulici na okraji města. Při jedné cestě z otcova paláce se hodlá stavět i na ulici Páté, u své někdejší chůvy, řádné vdovy po místosprávci ostrova Kjúšú, která sužována těžkou chorobou, poručila zbytek svých dní milosti Buddhově.

Protože hlavní vrata do zahrady, jimiž mají vůz Jeho Výsosti prince Gendžiho vtáhnout dovnitř, jsou uzamčena, dá paní domu zavolat Koremicua, aby je otevřel. Během čekání zaujme Jeho Výsost zpustlý ráz této čtvrti, a tak se rozhlíží po okolí.

Vedle domu, do něhož má namířeno, stojí hustý plůtek z cypřišového lýka, skrovný, ale zbrusu nový. Nad princovou hlavou se v délce asi patnácti kroků táhnou široké, snížené okenice proti slunečnímu záru, dnes lehce pozdvížené. Za nimi visí čistě bílé závěsy, které v tento čas působí

zvlášť příjemným, osvěžujícím dojmem. Z oken vyhlížejí četné ženské tváře, a pokud lze soudit z tvaru čel, jež se nesnaží zakrýt, nejsou bez půvabu. Jak se tak dívá přes plot, připadá mu, jako by postávající a pohupující se těla žen byla nezvykle vysoká. Kde jste se tu všechny vzaly, v těchto končinách? táže se a překvapeně je pozoruje.

Princ přijel v naprosto obyčejném voze, v jakém jezdívají ženy – bez předjezdců, bez vyvolávačů. Konečně dnes může volně vydechnout, kdo ho tu pozná? Otevírá tedy okenní mřížku, a dokonce vysune hlavu ven.

Vidí branku, i ta mu připadá spíš jako ponadzvednutá okenice, a hned za ní stěny domku: to že je dům, tohle mrzké obydlí?! Ale proč ne, vydechne pak. Vždyť:

*„Nač volit místo (- pro bídnou chvilku žítí? ...  
Kde zrovna noha spočine - lehnu a vyčkám rána).“  
Je rozdíl mezi chýší a palácem na této pouti?*

Po stěně, která vypadá, jako by byla sbíta z tenounkých prkének, se pne svěže zelený břechtan. Má se k světu! A před ním se na prince osaměle usmívá trs chladivě bílých květů, kvetou si tak hrdě, samy sobě pro radost. „*Táži se té, - co žije na druhé straně...*“ připomíná si princ bezděčně, a již jeden z členů družiny padá na kolena a s poklonou pohotově navazuje: „*...Jak se jmenuje - tento bělostný květ?*“

„Výsosti, tomuto druhu tykve lidé říkávají júgao, 'Večerní tvář'. Zní to jako něžné oslovení dámy, a zatím je to název květiny, která roste za takovými nuznými ploty.“

Opravdu, tuhle květinu najdeš jen v nepohledných koutech města s menšími domky. Plazí se vždy při zápražích nejchabnějších stavení, nakloněných hned v tu, hned v onu stranu. Princ se obrátí k pobočnickovi se slovy: „Ta květina má velice smutný úděl. Jdi a utrhni mi jeden květ.“ A pobočník prochází zdviženou brankou, aby květ utrl.

Ze dveří, které jsou na tyto končiny přece jen pěkné, vyjde malá služebná, pohledně děvče v cudně dlouhých žlutých nohavicích z lehkého hedvábí, a kyne pobočnickovi, aby šel dál. Podá mu bělostný vějíř, prosycený silnou vůní.

„Než květinu předáte pánovi, položte ji na tento vějíř. Sama má dost málo listů.“ Pobočník vějíř přijme a žádá vyššího dvořana pana Koremicu, který právě otevřel sousední bránu a vyšel ven, aby jej spolu s květinou předal Jeho Výsosti.

Koremicu se omlouvá: „Někam jsme založili klíč, taková nepředloženost... Vaše Výsost se ráčila vypravit na předměstí, kde lidé ani nepamatují, co se patří...“

Sluhové vtáhnou vůz dovnitř a Jeho Výsost vystupuje.

V domě čekají Koremicuův starší bratr, Mistr učení Buddhova, a jeho mladší sestra s manželem, guvernérem provincie Mikawa. Sešli se, aby Jeho Výsost pozdravili a poníženež poděkovali za návštěvu jejich choré matky, nyní již ctihodné sestry, jež se zaslíbila Buddhovi.

Ctihodná sestra navzdory chorobě povstane: „Vaše Výsost ráčí vidět, že již na tom světě nemám čeho želet. Pokud jsem tak dlouho váhala přetnout poslední pouta se slzavým údolím, bylo to jen proto, že jsem se obávala, že jako zaslíbená služebnice Buddhova nebudu již nikdy moci popatřit do tváře Vaší Výsosti. A zatím mi v odměnu za věrné zachování Buddhových záповědí bylo dopřáno, abych se zázračně pozotavila a dožila se tak nevídané pocty, jako je návštěva Vaší Výsosti. Nyní mne k tomuto světu už nic neváže.“

Se srdcem oproštěným od žádosti mohu tedy v pokoji očekávat světlý příchod Milosrdného Buddhy Amitábhy a jeho pomocníků bódhisatvů.“ Po těch slovech se žena zesláblým hlasem rozvzlykala.

„Již dlouho mám velké obavy o vaše zdraví. Bolí mne, když si uvědomím, jak jste se odloučila ode dvora a od všeho světského. Jaká škoda... Přál bych vám, abyste žila dlouho a ve zdraví se dočkala chvíle, kdy i takový lenoch jako já dosáhne nejvyšších hodností a poct. Pak by vám zajisté nic nebránilo, abyste se znovu narodila jako Nejvyšší bytost na nejvyšší řadě lotosových listů v Buddhově ráji. Praví se, že je na překážku, když člověk opouští tento svět se stopou neukojené žádosti v srdci,“ dodává ještě princ se slzami v očích.

Nikdo nelpí na dítěti tolik jako chůva, jež je vychovala. Proto by také tato chůva děcku ráda odpustila kdejakou chybu. Tím větší je nyní pycha této paní nad tak skvělým chovancem! Ba zdá se, že si cení také vlast-

ních zásluh o výchovu císařského prince, a proto také vidí ve svém osudu takové neštěstí. Její zrak bezděčně zaplavuje slza za slzou.

Příbuzní jsou tím rouhavým chováním pohoršeni. Štouchají jeden do druhého a vrhají na sebe významné pohledy. To se matka opravdu nedokáže odpoutat od světského hemžení, ačkoli přísahala, že s tímto životem jednou provždy skoncuje? A ještě se nakonec rozpláče! Tím přece jenom přiznává vlastní slabost před tváří Jeho Výsosti.

Ale princ má chůvu rád a je mu jí upřímně líto.

„Když jsem byl malý, sami rodiče mne téměř nevychovali a matka i babička tak brzy odešly. Pak mne vychovalo mnoho různých žen, ale tys mi z nich byla vždy nejbližší, jen před tebou jsem nikdy neměl žádná tajemství. Když jsem vyrostl, etiketa již nedovolila, abychom byli pořád spolu. Dokonce jsem tě nemohl ani navštívit, kdy bych si byl přál. Tolik se mi stýskalo. Ani nevím, kdy jsem tě viděl naposled, a teď bych se s tebou měl loučit?!”

Jak je to v té básni?

*Nikdo tě nevolal -  
loučení neodvratné -  
Co tady děláš?*

Tak k ní tedy princ dlouze, důvěrně promlouvá, a rukávy, do nichž utíral slzy, zatím stále silněji voní. Vznešená vůně zaplnila siň do posledního místečka. Příbuzní, kterým ještě před chvílí připadalo počínání staříčké mnišky nepřistojné, jsou dojati: jaké požehnání, jak vzácný osud... Cítí, jak jim přival slz stéká po tváři, ústa jim naplňuje jejich trpká příchut.

Princ přikazuje, aby pokračovali v zařikávání choroby. Káže Koremicuovi, aby před ním nesl louč, a pomalu odchází.

Nyní si konečně může prohlédnout vějíř, který před chvílí dostal. Je zřejmé, že byl používán. Je tak prosycen majitelčinou vůní, že Zářícího prince ovane bezprostřední pocit její blízkosti. Na vějíři jsou půvabnými rychlopisnými tahy načrtnuta slova:

*„Jen srdce umí  
číst jména zahalená  
v bělavé mlze:  
tajemství vznešené záře  
nad kvítkem večerní tváře!“*

Je to napsáno zdánlivě nedbale a lhostejně, a přece právě tento styl prozrazuje velmi hluboké znalosti a vytríbený vkus.

Princ netušil, že ho ty verše tak okouzlí. Táže se tedy Koremicua: „Hned vedle vás západním směrem někdo bydlí. Zjišťovali jste kdo?“

Už zase se Výsost rozhlíží po ženách, říká si Koremicu, ale vyslovit to nahlas se neodváží. „Jsem tu už pátý den, ale celou dobu jsem si hleděl nemocné a neměl jsem na vyptávání čas,“ řekne pak úsečným tónem, který prince uvádí do rozpaků.

„Vidím, že mé počínání neschvaluješ. Ale řekl bych, že mám dobrý důvod, abych o tom vějíři zjistil víc. Sežeň někoho, kdo se tu vyzná, a zeptej se ho.“

Koremicu zašel někam dovnitř domu. Přivádí jeho správce a ten vysvětluje:

„Pobýval tu jistý bývalý mimořádný viceguvernér, který odjel v nějaké záležitosti zpátky do provincie. Paní je mladá a ušlechtilých zálib a její sestry prý slouží u dvora, ale často se vracejí domů. Podrobností neznám, mám to jen od čeledína, a ten toho samozřejmě moc neví.“

Bude to tedy jedna z těch sester, které slouží u dvora. Má zkušenost s psaním veršů a je si svým uměním jista, usuzuje princ a hned se léká: nepatří právě ona k oněm dámám, jež mne svou nízkou hodností vždycky odrazovaly? Ale mávnout rukou nad takovou ženou nemůže, ta hříčka se jménem v její básni byla opravdu zajímavá.

Jako vždy v těchto věcech nakonec zvítězí princovo široké srdce. Vyjme ze záhadří složený papír na poznámky a obratně mění písmo:

*„Tak pojdte blíž.  
Co jestli jste se spletla?“*

*Vždyť v tomhle přítmí  
jsem sotva k rozeznání,  
kvítku s večerní tváří!“*

Dopis posílá po zmíněném pobočnickovi. Žena se s mým pánem v životě nesetkala, jen jasně viděla jeho tvář z boku a ta ji zřejmě upoutala. Jen proto se jej odvážila oslovit.

Když dívka dlouho nedostává odpověď, usoudí, že byla příliš troufalá. Sotva se ale před ní okázale objeví pánův posel, nadme se pýchou a švitoří s družkami: „Co mu mám odepsat?“ To je pro mne příliš, co na to říci, říká si pobočník a tiše odchází.

Na návštěvu ženy se princ vydal naprosto tajně. Pochodně předjezdčů proto svítí velmi spoře. Okenice domu jsou spuštěny a ze skulinek se tu a tam line světélko, sotva o poznání slabší než mihotavé blikání světlušek. Obraz samoty a opuštěnosti...

V místech, kam princ míří, jsou stromy v zahrádce, květiny před domem i celá výzdoba naprosto zvláštní. Tak nenápadné, až se srdce svírá nad skromností těch, kdo tu bydlí. Jaký smysl pro řád, jaká sebekázeň! Zde princ opravdu nebude mít čas stále myslet na chvíle strávené u onoho plotu.

Druhý den ráno princ předstírá, že trochu zaspal, ale to jen proto, aby se vydal na zpáteční cestu ve svitu prvních paprsků ranního slunce. Pohled na postavu Jeho Výsosti v září úsvitu a bez masky vzbudí záhy úžas i obdiv po celém městě.

Dnes opět pojedje pod okenicemi onoho domu. Dříve mu na svých pravidelných zajíždkách nevěnoval pozornost, ale jediný drobný zážitek způsobil, že se začal zajímat o tu, která zde bydlí. Nyní již tato místa nikdy nemine bez povšimnutí.

Po několika dnech se u prince ohlásil Koremicu. „Nemocná je stále ještě velice slabá. Děláme pro ni, co je v našich silách,“ říká a pak přisedne blíže.

„Na vaše přání jsem povolal člověka, který dobře zná sousední dům,

a vyptával se ho, ale mnoho jsem se nedozvěděl. Říkal jen, že tam někdy od pátého měsíce tohoto roku dochází jakýsi pán, který své návštěvy pečlivě tají. Prý se ani nikdo v domě nesmí dovědět, kdo to vlastně je. Někdy se dívám mezerami v plotě mezi našimi domy a vidím obrysy velice mladých žen. Mají na sobě obřadní oděv s dlouhými cípy, jistě je mezi nimi i paní domu. Včera večer svítilo na celou zahradu slunce a bylo vidět tvář ženy, která tam seděla a psala dopis. Byla velmi hezká a je jasně vidět, že dámy kolem ní jsou nesmírně smutné a potlačují pláč.“

Princ vyslechne dvořanovu zprávu s úsměvem. Tu ženu musím poznat, říká si.

Můj pán je tak vysokého postavení, všichni si ho váží, uvažuje Koremicu. Přes nezralý věk mu všichni splní každyčké přání a zahrnují jej lichotkami a obdivem. Ještě že má ty nebezpečné spády, jinak by s ním byla spíš nuda. Ostatně ani muž nižšího stavu, a těm se takové věci nikdy nepromíjejí, by si nenechal ujít ženu, která stojí za to.

„Našel jsem si záminku, abych jedné z nich napsal. Co kdyby ji tak napadlo si to přečíst!“ pokračuje nahlas. „Tak pohotově mi odpověděla, a má docela vypsanou ruku! Opravdu nejsou špatné, ty mladé ženy v tomhle domě.“

„Jen pokračuj,“ pobízí princ. „Neopomeňme žádnou příležitost, jak se něčeho dopátrat.“ Zároveň významně oceňuje svůj objev: možná právě v tomhle příbytku té nejnížší z nejnížších, jimiž správce koníren tolik opovrhuje, žije docela pozoruhodná žena, jakou by zde nikdo nehledal.

I dnes si vzpomene na prchající cikádku, ženu viceguvernéra provincie Ijo, na její neuvěřitelnou neoblomnost. Dobře ví, oč byla lepší, než by o ní soudili ti, kdo ji doopravdy neznají. Kdyby mu tehdy bývala byla po vůli, byl by možná zakusil lecjakou výčitku svědomí, ale zapomněl by na ni. To její odpor mu utkvívá v paměti, to ten ho ustavičně popuzuje a tíží, neboť si jej spojuje s prohrou.

Dříve by byl na takové ženy ani nepomyslel. Teprve rozprava o ženách různého stavu za jisté deštivé noci probudila jeho zvědavost a rozšířila obzor jeho zájmu i tímto směrem. Neubrání se, aby nepolitoval i onu dru-

hou dámu, rozmařilou sestru guvernéra provincie Kii. Když si však představí, že je snad její nevlastní matka paní Ucusemi, ona tichá cikádka bez přehození, nedopatřením při tom nešťastném setkání vyslechla, leká se, co si ta paní o něm teď pomyslí.

Cikádcin manžel, viceguvernéř provincie Ijo, se zatím vrátí do císařského města. Nejprve spěchá pozdravit Jeho Výsost. Po dlouhé cestě lodí je zasnědlý a poněkud pohublý. Působí nesmírně neobratně a těžkopádně.

Pochází však z dobrého rodu, a i když je v tváři trochu sešlý, má stále ještě velice pěkný, ušlechtilý výraz. Hovoří nadšeně o své provincii a princ je v pokušení zeptat se, kolik že je těch obkladových trámů v proslulé lázni v Iju, ale nedokáže se mu dost dobře podívat do očí. Roztěkáním myslí se táhne proud nesouvislých úvah. Takový slušný člověk! Jak dětinsky pošetilý jsem, a jak záluďný, když v tomto přímém muži spatřuji soka.

Jedna z mých největších chyb je honba za přelétavou vidinou ideální ženy, říká si, a připomíná si onu výtku správce koníren. Jeho srdce jí má soucit s tímto dobrým mužem a ve vztahu k jeho choti pocituje nyní kromě uražené ješitnosti i obdiv nad její manželskou věrností.

Jak Gendži slyší, že viceguvernéř provincie Ijo hledá vhodného ženicha pro slečnu Nokiba no ogi, onu dívku, s níž jeho svedla náhoda, a že jakmile jej najde, již ho nic nezastaví, aby se svou chotí odcestoval do své provincie, nechce už ztratit ani okamžik. Rychle přemlouvá páže, aby mu smluvilo ještě jednu schůzku. I kdyby se hochovi podařilo ženu přesvědčit, nebude nyní snadné vyhnout se nežádoucí pozornosti. A navíc si princ uvědomuje, jak působí onen rozdíl stavů. Co si jen počít? Jaká hanba, jestli mi opět uteče!

Přítom ví, že nikdy nepřipustí, aby jej žena vymazala z paměti. Ani pomyšlení, to by si snad zoufal! Ostatně čas od času, za každé příznivější situace mu jeho Cikádka pilně odepisuje a vždy dává najevo, jak jí svým listem potěšil. Nestrojené tahy štětce v jejich verších si jej podmaňují svou prostotou, slůvka v překvapivých spojeních jako by dokázala spoutat srdce čtenáře podivuhodnou, neodolatelnou mocí.

Je pobouřen jejím odporem a rozpolcen hárájící žárlivostí. Ale zapomenout na ni? Ne, to nikdy! Její soupeřkou v jeho srdci je guvernérova sestra Nokiba no ogi. Ta se, pravda, zřejmě také brzy vdá, ale princ si je jist, že mu pak nebude přístupna méně než dosud.

Slyšel již jména různých ženichů, ale v téhle jedné věci si je jist: že totiž může být bez obav.

Nadešel podzim, onen čas smutku a bolestných tužeb, a princovo srdce drásá roztoužení zrozené z lásky tak veliké, že přesahuje sama sebe a jedna žena už ji ukojit nestačí.

Za bolest z tohoto roztoužení si ovšem může princ sám. Však už tak dlouho nebyl u vlastní ženy, v rezidenci pana ministra po levici. Jaký div, že tam dnes na jeho chování pohlížejí s krajním pohoršením.

Také dáma ze Šesté ulice zasluhuje politování. Bývala přes princovo naléhání vždy tak zdrženlivá a skromná. Ale když se mu konečně plně oddala, zájem Jeho Výsosti o ni rázem ochabl. Ostatně to ochladnutí po všech těch neopětovaných vznětech, jež mu předcházely, ani nepřekvapuje.

Lidé by je nejspíš přijali s porozuměním. Žena ví, že svým vystupováním působí až precitlivěle. Ostatně dostane-li se jednou do lidských řečí, všichni si připomenou, že je o poznání starší než princ sám. Stále tíživěji prožívá bolestnou tíseň všech těch osamělých procitání, srdce jí tíží balvan trudných představ.

Jednoho rána je zvlášť hustá mlha. Toho dne dáma prince pobízí, aby se vrátil domů dříve, než se nebe rozjasní, ale ten dál leží a chce se mu spát. Nakonec přece jen odchází, ale přitom naříká a ustavičně vzdychá. Komorná paní Čúdžó pozvedne jednu z mřížek kolem lůžka. Zdá se, že chce paní domu naznačit, aby se s pánem rozloučila. Paní zatím vyhrne záclonu lůžka a vyhlíží ven.

Zahrádka před domem hýří květy rozmanitých barev. Jeho Výsost je nedokáže přejít bez povšimnutí a zastavuje se před nimi. Pohled na princovu siluetu vzbuzuje obdiv a úžas.

Princ kráčí ke spojovací chodbě a komorná Čúdžó jej doprovází. Její

suknice z tenkého hedvábí má barvu šarlatu s lehkým nádechem zeleně. Je to velmi přiléhavá barva, ladící s červení podzim. Působivě kontrastuje s nápadnou částí princova oděvu, jež mu obepiná bedra, a nese s sebou jemný, sotva patrný náznak světáckého švihu.

Princ se obrací nazpět. Dožaduje se, aby si Čúdžó na chvíli sedla k zábradlí na rohu vnější chodby. Nyní se může kochat vybraností jejich způsobů, těšit zrak pohledem na ladnou křivku jejich vlasů, splývajících po ramenou...

*„Takový krásný květ!  
Že prý je nestálý?  
O tom pomlčím.  
Přesto tě neumím přejít,  
tvářičko nového dne!“*

Pomůžete mi ten květ získat?“ dodává ještě, a již drží paní za ruku. Ta si zřejmě ví rady a pohotově odpovídá:

*„Nečekal jste ani,  
až stoupne ranní mlha.  
Nač tolik spěchu?  
Vidím, že nemáte čas  
na obhlížení květů.“*

Hleďme ji. Tváří se, jako by se ten verš týkal pouze její paní...

Malý, roztomilý sluha pěkného vzezření smáčí v rose dlouhé šosy svátečních kalhot, jakoby pořízených právě pro tento účel. Proplétá se mezi květy v zahrádce jen proto, aby utrhl kvítek svlačce, kterému říkají „jitřní tvář“. Kéž bych ten výjev dokázala namalovat!

Náhodní diváci, ač nemají školu mistrů, jsou uchvácení. I chudý drvoštěp, necvičený ve věcech krásy, ulehne rád pod sakurovými květy. A každý muž, který spatřil na vlastní oči nádheru Záříciho prince, by hned poslal svou nejmilejší dceru ke dvoru, aby se mohla koupat v paprscích princovy záře, pokud takovému člověku při jeho hodnosti kyne třeba jen

kapička naděje. A má-li takový muž sestru, zatouží zajisté rovněž po tom, aby byla přijata do služeb Jeho Výsosti, i kdyby jí tam mělo připadnout místo nejposlednější!

Jaký tedy div, že žena, kterou dnes šťastná náhoda poctila příležitostí k tomu, aby vyslechla princovo poetické vyznání – má-li jen kapku smyslu pro to, co je krásné –, je nepochybně oslněna! Ale jista si tím vyznáním být nemůže: proč jen tu princ nehodlá pobýt déle, proč si nenajde chvilku času?

Ach ovšem, nyní něco k tomu úkolu, jež slíbil plnit Koremicu – totiž k úkolu pozorovat skulinami v plotě jistý dům.

Třeba říci, že dvořan se ho zhostil znamenitě: „Snažím se nehledět na to, která žena je která. To vypadá hrozně, jako špehování někoho, do koho mi nic není. Mám ale času nazbyt, a tak si prostě krátím chvíli tím, že tu a tam zajdu k onomu dlouhému stavení s pozvednutými okenicemi při jižním okraji zahrady. Slyšel jsem tam již vícekrát rachot vozu a vidím, že odtud zřejmě ze zvědavosti vyhlížejí ven mladé ženy. Dáma, která se tam pohybovala s obzvláštní zdrženlivostí, vkleče, by mohla být paní domu. Do tváře jsem jí dost dobře neviděl, ale řekl bych, že je velmi hezká.

Jednoho dne, když tam tak nahlížím, se objeví vůz s předjezdci. Přibíhá mladička služebná: „Paní Ukon (paní strážmistrová od gardové stráže pravé brány,) pojdte se honem podívat! Kolem jede pan druhý generál od té vaší císařské gardy!“

Na ta slova vychází ven vyvráležší dáma, říká „Pst“, a kyne dívce rukou, aby utichla. „Jsi si tím jista? Dokaž to!“

Dívka se chápe jakéhosi prkna a plíží se přes strouhu k výhledu. V chvatu si přišlápne cíp hedvábného šatu, zapotáčí se a vzápětí padá i s tím nešťastným prknem. „Nejsem ten čertovský duch stavitel z hory Kazuraki! Úkol postavit potmě zázračnou lávku mezi nesleznými skalami bych přirozeně nezvládl!“ zlobí se a je vidět, že ji špehování přestalo bavit.

Ten pán (tak mladý, a již povýšený na druhého generála císařské gardy a nejvyššího komořího) měl na sobě dvorské roucho a byl obklopen

členy své družiny. Všechny jsem poznal, však je pán také vyvolával jménem. Je to družina pana druhého generála Tó no čūdžóa, je v ní i jeho páže. To abyste měli důkaz, že si nevymyslím!“ dodává.

„Dobře, chtěl jsem jen mít jistotu, kdo v tom voze vlastně je,“ říká princ. Ví, že Večerní tvář je ona žena, kterou měl druhý generál tak rád, že právě na ni stále tak myslí.

Koremicu pozoruje rostoucí zvědavost Jeho Výsosti a podotýká: „To moje děvče se dalo snadno přemluvit. Mám zprávy o všem, co se v tom domě děje. Je tam mladá paní, která mluví se služebníky jako se sobě rovnými, a já dělám, jako bych tomu věřil, ale ve skutečnosti chodím jakoby tajně dál za tou svou. Paní si myslí, že své postavení dokonale utajila, a před nezletilým služebnictvem, které se snadno prořekne, dělá kdeco, jen aby odvedla mou pozornost. A vždy předstírá, že já, tedy jako ona vysoce postavená osoba, která tam dochází, nejsem žádný obyčejný smrtelník z tohoto světa,“ směje se Koremicu.

„To musím vidět,“ opáčí Gendži. „Až půjdu navštívit tvou ctihodnou matku, zahraji si na špeha a podívám se, co v tom domě provádíš.“

Onen dům sám, jakkoli jde jen o pomíjivé pozemské obydlí smrtelníků, je až příliš křiklavým příkladem stavby, jakou správce koníren tak pohrdavě spojuje s nejnižším stavem. Že bych tam našel opravdu něco nádherného, něco lepšího, než jsem očekával? říká si princ.

Koremicu se snaží, aby v každé věci dokonale vyhověl pánovu přání. Protože je milovníkem romantických příběhů, vynakládá všechny síly k tomu, aby pánovi zajistil schůzku. Konečně si po spoustě bezvýsledného pobíhání a chvátání nějak vymůže, že pán bude v domě přijat. Podrobnosti bývají vždy stejné, proto je i tentokrát pomíne.

Princ se neptá, kdo ta žena vlastně je, ani se sám neohlašuje jménem. Naopak, je oděn až neuvěřitelně ošuměle. Dokonce přichází pěšky. Koremicu si říká, že takovou pošetilou zamilovanost ještě neviděl. Pán nabídne koně sluhovi, a sám kráčí vedle něho, po svých.

Zároveň má princ obavu, že se zesměšní, pokud si žena povšimne, jak chudě on, takový mistr ve věcech lásky, cestuje a že nikomu o své cestě

nikdy neřekne. Vědí o ní jen členové družiny, ti, kteří mu pomohli, aby se k Večerní tváři přiblížil, a jeden hoch, kterého bere s sebou. Toho určitě nikdo nezná. Teď už se cestou ani nikde v blízkosti nestavují, jen aby se žena o jejich způsobu cestování nic nedověděla!

Tu zatím jímají podivná podezření. Stále neví, kdo muž vlastně je. Žena dá sledovat posla, který jí nosí listy, snaží se vypátrat, kterým směrem návštěvník za svítání odchází. Ten ale míří hned sem, hned tam, aby všechny zmátl...

A žena zatím myslí jen na něho: touží po něm, nemůže bez něho být. Princ je zoufalý. To přece nejde dál, taková pošetilost, tahle moje láska, opakuje si a zpěčuje se, jak může. A zatím, sám ani neví, jak je to možné, navštěvuje tu dívku proti své vůli dál.

Jistě, ve věcech lásky i světec sejde z cesty. Ale princ si přece vždycky počínal tak mírně a uvážlivě. Ještě nikdy nebudil veřejné pohoršení. Je až k neuvěření, jak je tentokrát proti působení té tajemné síly bezmocný. Děsí jej, jak rychle se rozednívá, trápí se nad každou chvilku sebezapření, nad každým okamžikem čekání! Že by byl zešilel? Ale vždyť je zároveň schopen i naprosto obyčejných a strážlivých úvah: jako by se nic, pranic nestalo!

Proč jen jsi tak nelidsky jemná, proč jsi tak poddajná – ne, to je k zbláznění! A jak bezelstně upřímná jsi na svůj věk, docela jako děcko! Není přece možné, že bys ještě nikoho neměla. Ty, která nad své sokyně v ničem nevyčníkáš, a přece si ani se žádnou nezadáš! A zase se táže: Co na ní mé pomatené srdce vidí?!

Je až přepjatě opatrný. Namísto vznešeného hávu se snížil k tomu, že nosí všední lovecký šat. Je k nepoznání změněn. Na tváři má masku a raději ani nevyhlíží z vozu. Před každou výpravou ke své milované vyčkává, až všichni ulehnou. Chová se jako nějaký nebezpečný duch, jako strašidlo ze starých pověstí, také to se náhle proměňuje s příchodem noci....

Nejraději by se nad tím rozplakal: Jak nedůstojné počínání, a jakou hrůzu té ženě nahání! Vždyť ona musí již na pouhý dotyk poznat, že jeho lovecký šat, který jim slouží za příkryvku, není z ledajaké látky.

A dívka se opravdu v duchu táže:

„Není-li to obyčejný dvořan, kdo to tedy je? Cože to ten prostopášník páté hodnosti nastrojil?“ Dávno si totiž myslí o Koremicuovi své.

Ten se ale tváří jakoby nic. Snad si dívčina podezření ani nepovšiml, dál se vytrvale koří kteréš z dam. Co se za tím vším skrývá, jak si to vysvětlit... A nechápající dívka dostává postupně strach. Tolik záhad. Je její mileneček obyčejný smrtelník?

Ani princ není bez obav. „Co bych si počal, kdyby ses zalekla a také se přede mnou někam ukryla?“ soudí. „Jak bych tě pak hledal, kdyby se ti nějak podařilo ukolébat mou pozornost, oklamat mne svou předstíranou bezelstností? Stejně tenhle dům na první pohled vypadá jako předem připravený přechodný úkryt. Kdo ví, jednoho dne tě třeba napadne utéci někam jinam, tentokrát přede mnou, a kdo vůbec může tušit kam!“

Pokud by ji měl jednou marně hledat bůhví kde, bude jednodušší teď a rovnou se vším skoncovat. Ano, tuto kapitolku lze prostě uzavřít jako malé povyražení. Že bych to nesvedl? Nesvede!

K nesnesení je každá z nocí, jež musel vynechat, aby odvrátil pozornost zvědavců. Prožívá mučivou bolest. Neřeknu, kdo jsem, a vezmu ji do svého vedlejšího sídla na Druhé ulici, tam, co vyrůstala moje matka, uvažuje. A co až se o tom lidé dozvědí? Ale osud je osud. Jsem, jaký jsem, a přece jsem ještě žádnou ženu tolik nemiloval. Jak se stalo, že jsme si byli určeni právě my dva?

„Poslyš, chci s tebou v klidu probrat různé věci, a to někde na nenápadném místě!“ přesvědčuje ji.

„Tak přece něco není, jak má být! Hovoříte o klidu, a vaše jednání je přítom tak zvláštní. Mám z vás strach.“

Je jak malé dítě!

„Jak jinak,“ a na rty mu sklouzne úsměv, „jeden z nás je docela určitě proměněná liška. Jenom se poddej, čemu se bráníš?“ říká s úlisnou podmanivostí a žena se podřizuje beze slova. Buď tedy po vašem, děj se co děj...

Prapodivné okolnosti, jen co je pravda. Svět něco takového neviděl, a ona – slepě mi věří. Tak milá, tak oddaná, říká si, a před očima

se mu vybavují slova o květu věčného léta, o němž se ve svém vyprávění zmiňoval Tó no čūdžó, vrchní komoří a druhý generál císařské gardy. Připomíná si povahu té ženy, ale zbytečně se neptá. Ví, že by si to nepřála. To není žena, která by chtěla muže klamat, která by před ním prchala náhle a bez příčiny. Jednala-li tak někdy, pak proto, že ji muž počal zanedbávat a pozapomněl na ni. Naopak, trochu méně oddanosti z její strany by takový vztah možná trochu oživilo, okořenilo.

Je patnáctý den osmého měsíce. Luna v úplňku proniká bez zábran skulinkami v doškové střeše. Princ je vzrušen pobytem v této nezvyklé stavbě a navíc se zvolna blíží ráno. Obhroublé hlasy jakýchsi venkovánů způsobily, že se probрал ze spánku docela. Je slyšet všechno, co si říkají:

„To je ale chladno, v takovém počasí se skoro nikde obchodu nedaří. Ani ten podomní prodej na venkově nestojí za řeč. Mám z toho starost. Co vy na to, sousede?“

Princ je lituje. Tak bezduché řeči o všedním lidském lopocení! Co jen ti lidé nadělají zbytečného lomozu, co kvapného shonu, a to vše hned vedle, v sousedství. Žena se samozřejmě stydí, ale opravdu vznešenou dámu s vytříbeným vkusem by nad takovým příbytkem obešly mráky. Jenže ona je velice tiché povahy. Všechno to ošklivé, nepříjemné, ponižující jako by se jí netýkalo. Ona je přece tak ušlechtilá, čistá. Ten neuvěřitelný hlomoz v sousedství jako by ani nevnímala. Ach dětská nevinnost, jež neznáš, co je to rudnout studem!

Šlapací palice dopadá do hmoždíře s takovým rachotem, jako by hrom bil přímo do podušky Jeho Výsosti. A jak na sebe ti lidé křičí, až v uších zaléhá... Ale princovi už ten hluk také nevadí. Stejně ty zvuky nezná. Pro něho je to jen cosi nového, nepoznaného, co mu pomáhá, aby se probрал ze spánku a soustředil.

Ale již dosti nepříjemných obrazů...

Zblízka i zpovzdálí zaznívá sotva slyšitelné bušení měkkých paliček do bělostného sukna. Slévá se s pokřikem divokých husí, jako v oné čínské básni o čekání na milého, který byl zajat v dalekých krajích. Milenci

nedokáží potlačit pohnutí! Stěna s ochozem je v tomhle domě na dosah ruky, otevrou tedy posuvné dveře a společně vyhlíží ven. V malé zahrádce vidí prostý čínský bambus, avšak rosa lehající na květy se zde netřpytí méně než jinde. Brouci a broučci cvrlikají jako o závod.

I cvrčka, jehož princ slyšával dosud jen spoře a z veliké dálky, je tady slyšet jasně a zblízka, jako by se vtíral. Všechny výjevy připadají dnes očím Jeho Výsosti jiné, všechny zvuky znějí jinak jeho ušima, jako by už zapomněl na všechny nepříjemnosti pro tu svou jedinou, převelikou lásku.

Na bílém spodním rouchu s podšívkou má žena jemný, průsvitný šat s lehce fialovým nádechem. Ve své skromné nenápadnosti působí tak mile a křehce. Těžko říci, proč vlastně je tak okouzující. Je tak půvabně štihlá a něžně poddajná. I její chabý odpor, ty náhlé poznámky: „Ach ne, to od vás není pěkné,“ působí tak roztomile.

Princ by chtěl, aby byla cílevědomější, sebejistější, ale hned si zase říká, jak je rád, že je dívka tak poddajná a bezelstná. „Odjed' se mnou někam daleko odtud, kde budeme sami dva,“ vyzývá ji, a ona na to jen tiche, tichounce: „To přece nejde, tak najednou!“

Od chvíle, kdy jí princ odpřisáhl věrnost za hrob, tu věčnou lásku v nových zrozeních, je celým srdcem jeho. Je až k neuvěření, jak je nezkoušená! Už jí nevadí ani zvědavá přítomnost služebnictva. Naopak, povolává Ukon a žádá, aby princ nařídil svým pobočníkům, ať vtáhnou vůz do zahrady a připraví vše k odjezdu. I služebné pochopily, že láska vznešeného návštěvníka k jejich paní je nevšední. Ještě se ho bojí, ale postupně mu začínají věřit.

Brzy se úplně rozední, na hlavní ulici však není kuropění slyšet. Zato sem doléhá staříčkový hlas muže, který se modlí a bije čelem o zem. Zřejmě se připravuje k pouti na horu Kinbu. Znovu a znovu vstává a sedá, až do omrzení. Princovi je ho líto, za jaké pocty či statky v tomto světě, pomíjivější než jitřní rosa, se to vlastně modlí? Muž vzývá Buddhu Maitréju, velkého zvěstovatele spásy budoucího Věku, a princ předstírá pohnutí: „Slyšíte, ten muž také myslí na život v nových zrozeních,“ připomíná dívce.



*„Berte si příklad  
ze zbožné horlivosti  
laického mnicha.  
V žádném z příštích životů  
nezradíte daný slib.*

Pověst o Pavilonu dlouhého žití, v němž skonala paní Jang Kuej-fej, by mohla leda přivolat další neštěstí. A tak nepřisahejme na verše (Po Tü-iho) o věčném souputnictví ptačích křídel, přisahejme při spasitelském slibu Maitréji, Buddyho budoucích věků. Jak velkolepá vyhlídka...

Ale dívka na to odpoví:

*„Již jsem poznala,  
jak neblahý byl můj úděl  
v minulých žitích.  
Nechci lehkovážně vkládat  
naději v ta, jež přijdou.“*

Pověst nelhala, tohle je žena, která nenaplní mužovo srdce pocitem pokoje a bezpečí.

Váhající luna se kloní k západu, co nevidět se propadne do neznáma. Také paní neví, kam míří, nedokáže se odhodlat k rozhodnému kroku. Okouzlující obraz! Zatímco princ dívku přemlouvá, zjeví se temný mrak, jako přízrak, který lunu možná pohltí. Vzápětí zaplaví nebe jitrní jas! Jak strhující pohled...

Jeho Výsost se jako vždy vydává na cestu až na poslední chvíli a má velice naspěch. Musejí odjet dřív, než upoutají příliš mnoho trapné pozornosti. Princ s lehkostí pozvedne paní do vozu a po jejím boku usedá Ukon.

Přijedou k osamělé klášterní stavbě, kterou odedávna používali příbuzní Jeho Veličenstva k meditaci a odpočinku. Princ si nechává předvolat správce stavby. Ta je zakryta stromy a tone v hluboké tmě. Pod závojem husté mlhy bují vysoká tráva obtěžkaná rosou.

Princ ani nezatáhl záclony. Nyní vidí, že mu rosa dokonale promáčela rukáv. „Ještě jsem něco takového nezažil. Prožívali hrdinové starých příběhů také takové vzrušení?“

*Trápívali se  
lidé zašlého věku  
jako já nyní?  
První ranní loučení,  
cesta zpět v ranní mlze...*

Ale pro vás to nic nového není, že?“ táže se.  
Žena je rudá studem. Odpovídá:

*„Bláhová luna!  
V slepé víře se vrhá  
k hřebenům hor!  
Nezhasne její záře  
někde uprostřed cesty?“*

Co je to s tou dívkou? Jako by se něčeho bála. Princ předstírá žertovný tón: Nejspíš je vám tu smutno, protože si už nedovedete život představit bez těch stíněných domků, nalepených jeden na druhý, bez všeho toho hlomozu a shonu v ulicích císařského města...

Pak princ káže vtáhnout vůz dovnitř. Zatím v západním křídle zřizují prozatímní odpočívadlo a narychlo vůz zajišťují: připevní oj k zábradlí. Paní Ukon se zasní. Kéž by si nikdo nepovšiml, že vzpomíná na podobnou cestu do osamělých míst s dámou Mjóbu. Ale je to již tak dávno.

Správce si pana Gendžiho tolik hledí. To ovšem znamená, že mne poznal.

Když princ vystupuje, rozednilo se už natolik, že je možno rozeznat jednotlivé předměty kolem. Je to obydlí upravené jen přechodně, ale s velkou péčí.

„Není při vás skoro nikdo z družiny... Tolika nepohodlí, pane,“ říká

a přistupuje blíž. Je to jeden z jeho bývalých nižších sekretářů, byl i v princově hlavním sídle na Druhé ulici. „Mám zavolat další služebnictvo?“ táže se pak prince prostřednictvím Ukon.

„Není třeba,“ odpovídá princ a žádá slib mlčení. „Řekni mu, že jsem schválně hledal tajné místo, kam nikdo nepřijde. Ať mne v žádném případě neprozradí!“

Káže přinést jídlo, ale není, kdo by obsluhoval. Poprvé nocují na tak neobvyklém, neupraveném místě.

Nic zde není, nic až na plamenné přísahy – o lásce delší než pověstný dech potápky na řece Nedutání Okinagawa...

Princ vstává, až když slunce na své dráze daleko pokročilo, a vlastní rukou odsunuje dřevěnou mříž v okně verandy. Zahrada je nesmírně zpustlá. Široko daleko, kam oko dohlédne, ani človíčka. Stromy jsou nepohledné a jakoby zašlé, byliny i keře poblíž zanedbané a neforemné. Jen pustá podzimní pláň. Také rybník je pokryt řasami a bahnem. Podivné místo, říká si princ.

Stranou stojí menší shluk hospodářských staveb a v jedné, rozlehlejší, zřejmě někdo bydlí. Odtud, ze západního křídla, je to ale dost daleko. Opravdu, člověka obchází hrůza.

„Ano, je to divné místo. Zbývá jediná naděje, že si ten čert, co tu prý straší, na mne netroufne!“

Princ má stále ještě tvář zakrytu maskou. Ženu jeho nedůvěra bolí. Má pravdu, už o sobě všechno víme. Jak nepřírozené, že je mezi námi pořád ještě nějaké tajemství:

*„Hledte, tento květ  
se dnes s večerní rosou  
otvírá pro vás.  
Osud mu celkem přeje.  
Vidíte? Někvetě sám.“*

Nuže, co říkáte oné ‚záři‘, jež se na nás třeptá v kapičkách rosy?“  
Žena letmo pohledne na zakrytou tvář Zářícího prince a tiše odpoví:

*„Že bych viděla  
v krůpějích večerní rosy  
nějakou záři?  
Ach ne, to bude omyl.  
Je přece úplná tma.“*

I za tuhle odpověď je jí vděčen.

Přítom vzácný pohled na postavu Zářícího prince bez obřadního roucha a na tak opuštěném místě je až nevidaně úchvatný. Je tak svůdný, že člověka jímají obavy, aby neupoutal nežádoucí pozornost bytostí z jiného světa. „Zazlívám vám, že se chováte tak cize. Proto se nedokážu odhodlat k tomu, abych před vámi odhalil svou tvář. Řekněte mi už konečně prosím, jak se jmenujete. Ta vaše tajemnost mne opravdu děsí.“

*„Jsem dcera rybáře,  
lovkyně chaluh zmítaných proudem.  
Žena bez domova...“*

recituje na oplátku tajemně dívka, ale přitom plaše klopí oči. Je roztomilá a nesmělá jako malé děčko.

„Nu což,“ odpovídá princ. „Je to všechno má vina. ‚Mávina‘? Mimochodem, takhle nějak se jmenuje jeden brouček, co prý požívá sám sebe. A vy se také pro tuhle svou hru můžete docela snadno stát strůjcem vlastní zkázy.“

Tak se spolu střídavě hádají a zase smiřují. A den zatím uplyne jak voda.

Koremicu přijímá příkazy pana Gendžiho k přípravě na cestu, vyptává se na podrobnosti a připravuje pánovi s sebou různé pochoutky. Má trochu obavy z toho, zda si paní Ukon nepovšimne, že on, pobočník pana Gendžiho a jeho stálý druh na cestách, tu ženu již zná. Představuje si, jak se bude žena, která se mu s dcerkou kdysi ztratila z očí, tvářit, až jej tady uvidí, a raději se drží stranou.

Přítom si s pobavením připomíná, čím vším se již princ do této chvíle

prozradil. Ví ovšem, že Gendži je s to vsadit všechno na jednu kartu kvůli jediné ženě, která za to stojí. Však on by tu ženu také ani teď nenechal na pokoji. Tolik zbytečných ohledů, jak jen jsem ji mohl pánovi přenechat, vyčítá si.

Princ tiše hledí na večerní oblohu a jeho nitro se zalévá podivným, nevýslovným smutkem, vzpomíná, jak se žena stále čehosi bála, a srdce mu přetéká bolestí. Za závěsem je naprostá tma, a tak princ soucitně pozvedá a podvazuje závěsy z korálek, aby měla víc světla. V přítmí podvečera se konečně on a jeho milovaná mohou podívat jeden druhému do tváře.

Žena je generálovým vzezřením nesmírně překvapena. Již dávno zapomněla na příčiny svého nářku a postupně si dodává kuráže. Je tak roztomilá. Ani na chvíli se od prince nehne. Jako by ji cosi sledovalo, jako by se něčeho bála. Je to opravdu ještě dítě. Princ je jí upřímně líto. Náhle vydává pokyn, aby spustili mřížované okenice před verandou a zažehli pochodně.

„Tak jsme se sblížili, ale vy jste pořád duchem jinde. Což nemáte špetku citu?“ vyčítá princ dívce. V duchu si však říká: „Veličenstvo po mně teď jistě usilovně pátrá. Určitě se právě snaží zjistit, kde vlastně jsem. Ostatně ani já sám nechápu, co tady vlastně dělám.“

A paní ze Šesté ulice Rokudžó je jistě nešťastná. Její možné výčitky princí právem nedají spát, ale hlavně jej trápí svědomí i soucit. Zároveň mu také dívka, která sedí proti němu, připadá příliš mladičká, prostá a nevinná. Neubrání se, aby obě dámy nepočal srovnávat. Oč je ta druhá dáma vážnější, rozhodnější a neústupnější, až se nad dravou silou její lásky tají dech! Kéž by tak něco ze své nepoddajnosti postoupila tomuto průsvitnému stvoření!

Připozdívá se, noc pokročí a princ upadne v dřímotu. Pojednou se mu zdá, že vedle jeho podušky stojí krásná žena. „Jistě vidíte, jak vás miluji,“ říká, „a přece za mnou nikdy nepřijdete. Přivedete si s sebou ženu, která nic neznamena, a pečujete o ni. To je více, než mohu bez pohoršení snést.“

Překrásná dáma bere dívku ležící po princově boku za ruku a snaží se ji probudit. Princ má pocit, jako by na něho kdosi zaútočil. Procitne

a vidí, že louče v místnosti pohasly. Vyděšen sáhne po meči, položí jej vedle lůžka a probudí komornou paní Ukon. Také ta se chvěje hrůzou a přistupuje blíž.

„Vzbud' strážného na chodbě, ať přinese papírové svíce.“ Princ se obrací k paní Ukon, ale ta se zpěčuje. „Nemohu. Je tam taková tma.“

„Chováš se jako malé dítě,“ směje se princ a zatleská. Jen temná ozvěna je mu odpovědí. Není, kdo by jej uposlechl. Princ neví, co si počít, neboť žena se chvěje po celém těle, tone v potu. Zdá se, že vůbec není při rozumu.

„Je od přírody velmi bázlivá,“ říká Ukon. „Jaký div, že je bezmocná a třese se hrůzou.“ Opravdu, i ve dne dívka stále hleděla do prázdna, jako by jí odtud cosi hrozilo. Princ nyní konečně pochopil její obavy a srdce se mu sevře soucitem.

„Koho mohu přivolat na takovém místě? Ta hrozná ozvěna, kdykoli zatleskám,“ děsí se princ. „Zůstaň chvíli tady.“

Vyjde na zápraží západní verandy a otevře dveře. Louče na chodbě již také pohasly. Větrík lehce povívá, ale nablízku není živé duše. Všechno živé spí. Ze služebnictva je zde jen mladý muž, který je synem strážce tohoto chrámu a prince dobře zná, a jedno osamělé páže. Když princ strážcova syna zavolá, on jediný skutečně vstane a odpoví.

„Zažehněte svíce. Řekněte zbrojnošům, ať ustavičně brnkají na třetivý luků a křičí a povykují, co hlas dovolí. Jak jste mohli takhle klidně usnout na takovém podivném místě! A domníval jsem se, že je zde se mnou pan Koremicu. Proč tedy nepřichází?“ táže se princ.

„Pravda, byl tu,“ vysvětlují mu, „ale někam odjel s tím, že vám prý brzy ráno přijede naproti.“ Zbrojnoš, který princí odpověděl, je ponocný ze slavné strážnice v zahradě císařského paláce, „od vodopádu“, a brnká proto na třetivu zvláště obratně a zdatně. Volá obvyklé „Pozor na oheň,“ a pomalu odchází. Vrací se na strážnici.

Princ si připomíná každodenní obřady v císařském paláci. O první hodině dopolední (o „deváté“ ranni) se tam ohlašují stráže. Teprve pak vždy přichází ponocný ze zahradní strážnice a vyvolává. Je tedy určitě ještě krátce po ránu.

Generál se vrátí do pokoje a zatřese s dívkou. Ta však leží bez hnutí,

ve stejné poloze jako dřív, a Ukon vedle ní, s tváří zabořenou do podušek. „Co to děláš?“ ptá se princ a bere Ukon za ruku. „Čeho se tolik bojíš? Na takovém opuštěném místě samozřejmě může být nějaká ta liška, která si ráda zastraší. Ale já jsem tu přece s tebou a nedovolím, aby ti někdo ublížil.“

„Odpusťte, že si zakrývám tvář. Měla jsem dojem, že už je všemu konec. Věnujte se raději paní, ta se jistě také nesmírně bojí.“

„Samozřejmě. Hned se na ni podívám,“ praví princ. Když však na paní sáhne, zdá se mu, že nedýchá. Zatřepe s ní, ale paní je zřejmě v hlubokém bezvědomí. Je ještě tak nevypělá. Zlý duch se zřejmě zmocnil její duše a unesl ji s sebou, již jí není pomoci...

Zbrojnoš ze strážnice v císařské zahradě konečně přinesl papírové svíce. Paní Ukon je ztuhlá strachem, není s to se pohnout. Princ přitáhne zástěnu se závěsem a vybízí ji: „Pojď, posaď se sem a uklidni se.“

Na tohle služebná není zvyklá. Stydí se a zůstává vpovzdálí, není s to překročit práh.

„Pojď blíž s tím světlem,“ říká princ. „Jsou chvíle, kdy nadměrný ostych není na místě.“ Přitáhne svíci blíž a ozáří dívčinu tvář. Vedle podušky sedí jako přízrak postava ženy, ta, o níž se mu včera zdálo. Pak pojednou zmizí jako v nějakém starém příběhu.

Je to tak podivné a odpuzující, že princ zapomene na všechnu opatrnost a ve snaze zjistit, co se s dívkou stalo, se jí dotýká, uléhá k ní, volá ji, snaží se ji probudit.

Ale ona? Zůstává studená jako led, již dávno dodýchala. Co se dá dělat: v těchto končinách není nikoho, kdo by jí pomohl. Kdyby tak aspoň byl nablízku nějaký mnich! Přesně toto je příležitost, kdy by mělo být spolehnutí na jeho ochranu. Princ se před chvílí velice chlubil svou odvahou, ale přece jen je ještě tak mladý, a když vidí, že žena je mrtva a není jí pomoci, sevře ji do náruče a prosí: „Má paní, tak se přece probudte! Nenechávejte mne ve spárech zoufalství a beznaděje!“

Ale dívka je tak studená, že i princův žár se rozplývá a mizí... Ukon se už vzpamatovala z ochromujícího děsu a vzlyká jako pomínutá. Princ si připomene, jak čert z Jižního paláce nedokázal zastrašit jistého pana ministra, a postupně si dodává odvahy.

„Tak snadno přece člověk nemůže zemřít. Přestaňte už konečně s tím povykem uprostřed noci! Tady se každý zvuk tak rozléhá!“ Ale co naplat, všichni mají oči navrch hlavy z toho, jak nečekaný konec věci vzaly.

Princ k sobě povolá muže, o němž byla řeč, a žádá jej: „Zní to možná neuvěřitelně, ale jednu osobu tady přepadl zlý duch a nesmírně ji trápí. Vyříd' zbrojnošům z mé družiny, aby zašli do onoho domu, kde tráví dnešní noc pan Koremicu, a rychle jej zavolali. A pokud by tam zrovna byl zaříkavač, který je bratrem pana Koremicua, přiveďte ho sem nenápadně také. Nedělejte žádné pozdvižení, aby si toho nepovšimla ctihodná paní, matka pana Koremicua, která je mniškou. Ona nemá ty naše tajné zálety ráda.“

Gendži mluví a mluví, ale sám neví, co říká. Hrdlo se mu svírá, marně se snaží překřičet bušení vlastního srdce. Děsí se viny, která ho stihne, jestli mu ona dívka v náručí opravdu zemře. Co si pak počne? A k tomu ten podivný, hrozivý pocit z ovzduší, které prince obklopuje.

Půlnoc již zřejmě minula a venku se mocně rozbouřil víchr. Vítr hučí i v korunách pinií. Ozývá se chraplavé houkání podivného ptáka, z něhož jde hrůza. Nejspíš je to sova... Princ přemýšlí o nejrůznějších věcech. Všechno kolem je tak vzdálené, všude je naprosté ticho, nikde hlásku, nikde človíčka. Proč jen jsem dopustil, abychom nocovali na tak zpustlém a opuštěném místě, říká si princ, ale pozdě bycha honit. Ukon vůbec nechápe, co se to kolem ní děje. Tiskne se k princovi a chvěje se po celém těle, jako by měla vypustit ducha. Zřejmě také netuší, co se ve skutečnosti stalo.

A co bude s tou nešťastnou dívkou? táže se v duchu princ a hledá její ruku. Aspoň já si musím zachovat chladnou hlavu, říká si, a zatím - jeho srdce téměř šílí.

Míhotavé světélko louče nedosáhne do vnitřních záhybů sukna, za závěsy ložnice, kde vládne věčné přitímní. Princ má pocit, jako by se za ním tiše plížilo jakési podivné, nebezpečné zvíře.

Kéž už je tady Koremicu! Ale Koremicu je muž bez domova. Důvěrní poslové už dávno zjistili, kde všude své noci tráví. Princ na něj čeká snad již celou věčnost. A zatím uplynula nikoli jedna, ale tisíc nocí, to čekání je delší, než ono ve starých proroctvích o příchodu Spasitele, Buddyho Maitréji.

Jen víra a naděje prince dosud neopustily.

V dále zakokrhal kohout.

„Proč jen mne osud tak těžce stíhá?“ děsí se princ. „Jistě, sami jsme jeho strůjcem, ale v pozadí mých kroků a činů stojí slepá, nezkrtná vášeň. Tahle neslychaná tragická avantýra, kterou mi lidé nikdy nezapomenou, je nepochybně odplatou za mou zvůli, která samu svátost lásky staví na hlavu. Tenhle náš nerovný poměr se neutají. Jistě se o něm doslechne i Jeho Veličenstvo. Co si o mně lidé pomyslí, jaké nehorázné řeči z toho vzejdou! Kdejaký rošťák bude dávat k dobru naše city a moje pošetilost bude mým potomkům pro smích.“

Konečně se objeví Koremicu. Věrný pobočník, který je obvykle ve dne v noci po princově boku, není zrovna dnes k zastížení. Právě když je po něm shánka, přichází s takovým zpožděním, že se Gendži opravdu rozlobí. Ale hned mu rád odpouští a chce, aby od něho už neodcházel.

Princ se pokusí vylíčit, co se mu v noci na dnešek přihodilo. Ale všechno je to příliš fantastické. Jako zlý sen, jehož obsah je nesdělitelný.

Když Ukon slyší, že je Koremicu konečně tady, vybaví se jí náhle všechno, co se odehrálo od prvního setkání prince a dívky s Večerní tvář, a usedavě se rozpláče. Ani Gendži, který dosud mrtvou ženu statečně a němě objímal, se již neovládne. Jeho zrak se setká s Koremicuovým a něco se v něm zlomí. Už ani on nedovede potlačit slzy.

Když se princ konečně utiší, vysvětluje: „Stalo se tu cosi záhadného. Cosi tak úděsného a krutého, že pro to nemám slov. Při takových náhlých úmrtích je prý vhodné dát recitovat sůtry. I já bych o to chtěl požádat a také bych se chtěl sám pod něčím vedením modlit za naši společnou spásu. Říkal jsem, abyste dal zavolat svého ctihodného bratra. Kde je?“

„Mistr zaříkávač se včera vrátil na horu Hiei,“ praví Koremicu. „To je ale opravdu zvláštní událost. Bylo paní delší dobu zle?“

„Myslím, že ne,“ říká princ s pláčem. Jeho tvář je ještě půvabnější a přitažlivější a jeho zármutek působí až nakažlivě. Kdo jej vidí, hlasitě se rozpláče. Ani Koremicu není výjimkou.

Jistě. Kdybych byl starší, protřelý světem a otrkaný, uvažuje princ, určitě bych si se vším poradil. Ale oba jsme byli tak mladí, tak nezkušení...

„Se správcem tohoto chrámu bude lépe se příliš neradit. I kdyby se tomu muži dalo věřit, že umí mlčet, stačí, když bude mít v rodině někoho, kdo je upovídaný, a všechno se prozradí. Musíte co nejrychleji odtud, Výsosti,“ říká Koremicu.

„Ale může být někde větší klid než zde?“ ptá se princ.

„Máte pravdu. V paláci na Páté ulici dámy stále pláčou a všude kolem jsou další domy. Lidé se budou vypyávat, co se stalo, a jen z toho vzejdou velké řeči. Naštěstí můžete zadat pohřeb v některém horském chrámu. Není to nic neobvyklého a ani doprava nebožtíka na takové místo nevybudí větší pozornost,“ radí Koremicu. „Jedna známá se stala mniškou a postavila si chatrč někde ve Východních horách. Můžete tělo dát uschovat u ní. Ta mniška byla kdysi chůvou mého otce a teď už je velmi stará. V bližším okolí žijí další lidé, ale její obydlí stojí o samotě.“

Zatím se venku vyjasňuje. Ozývá se veliký lomoz a hluk, až konečně před obytnou částí paláce zastaví princův vůz.

Jeho Výsost nenajde odvahu vzít zesnulou do náručí. Nakonec tak učiní Koremicu a nese dívčino tělo zabalené do princova tenkého svrchního šatu. Děvče je tak malé a tak roztomilé, nemá v sobě nic z obvyklé odpudivosti nebožtíků. Pobočníkovi se však nepodařilo zabalit tělo úplně, z balíku vyčnívají dlouhé černé dívčí vlasy a zplihle visí dolů.

Princ pláče a pod očima má velké černé kruhy. Nevypadá dobře. Je příliš skleslý, a tak mu Koremicu radí: „Rychle vsedněte na koně a vraťte se do paláce na Druhé ulici. Dřív než v okolí přibude lidí...“

Koremicu pánovi postoupí koně, pak usadí Ukon vedle těla nebožky, podkasá si okraje širokých splývavých nohavic a sám kráčí za vozem. Mají naspěch, zanedlouho zůstane opuštěný chrám daleko za nimi.

Opravdu podivný pohřební průvod. Koremicu je princovou ranou hluboce zasažen. Vyčítá si, že u toho nebyl. Ani zbla mu nesejde na tom, zda ho potrestají.

Gendži, zasmušilý a duchem nepřítomný, se konečně vrátí zpět do paláce na Druhé ulici.

„Kde jste trávil dnešní noc? Nevypadáte dobře...“ Dámy štěbetají, ale Gendži sedí tiše za zástěnou a silou vůle se snaží utišit rozbouřené srdce. Výčitky svědomí vystřídá bezmezný smutek. Princ je rozčilený a zoufalý, a přece uvažuje dál:

„Proč jsem neodjel ve voze s ní? Jak by se vyděsila, kdyby se náhodou probrala! Nevyčítala by mi, že jsem ji nechal samotnou?“

Ten strašný pocit, až se zalykám. Hlava mi třeští, horečka se mnou cloumá.“

Dej si pozor, jestli to s tebou takhle půjde dál, brzy také skončíš na márách!

Slunce již stojí vysoko nad obzorem, když princ konečně vstane. Ustrašené dámy mu nabízejí aspoň trochu rýžové nebo luštěninové kaše. Kde to dnes bloudí jeho utrápený, vyděšený duch?!

Objeví se císařský posel a hlásí, že včera prince celý den marně hledal, protože Jeho Veličenstvo o něho má velké obavy. Přicházejí také synové ministra po levici. Princ však chce vidět jen svého nejlepšího přítele, vrchního komořího a druhého generála palácové stráže, jímž je pan Tó no čúdžó. Vyzývá jej však, aby s ním hovořil vestoje a přes zástěnu, neboť se cítí znečištěn.

„Jedna naše chůva je od počátku pátého měsíce nemocna. Poté co si dala ostříhat vlasy a složila řeholní slib, se načas pozdravila. Nyní se však její stav znovu zhoršil a velmi zeslábla. Žádala, aby se na ni ještě jednou přišli podívat ti, které měla od dětství tak ráda.“

Věděl jsem, že pokud tak neučiním, mohli by mi lidé zazlívát lhostejné chování k staříčké ženě nad hrobem. Shodou okolností se u ní v domě jeden sluha roznemohl. Chystal se, že se odstěhuje jinam, ale náhle zemřel. Prý mrtvolu po setmění odvezli pryč, abych se o tom náhodou nedověděl. Jsem tedy poskvrněn dotykem smrti, a protože v otcově paláci se právě nyní konají různé významné posvátné obřady, raději se tomu místu vyhýbám. Kromě toho jsem zřejmě nachlazen. Od rána mne bolí hlava, div se mi nerozskočí.

Odpusťte mi tedy mou nezdvořilost.“

„Rozumím, ohlásím to císaři,“ odpovídá Tó no čúdžó. „Veličenstvo vás při včerejším večerním hudebním představení usilovně shánělo. Zlobilo se, že vás nemůže najít,“ řekne generál, pak se vrátí a dodá: „A proč říkáte, že jste byl poskvrněn? Co se doopravdy stalo? Váš výklad nepůsobí příliš věrohodně.“

Gendži má pocit, že se mu stahuje hrdlo, ale jakoby nenápadně poznamená:

„Nemusíte mluvit tak tiše. Řekněme si jasně a otevřeně, že jsem přišel do styku s nečistými věcmi. Je mi to velice líto, ale před Jeho Veličenstvo předstoupit nemohu.“

Princovo srdce zaplaví smutek. Ať řeknu, co řeknu, už tím nic nezměním. Je mu tak zle. Nedokáže se generálovi podívat do očí.

Pak k sobě povolá generálova bratra, který je třetím komořím, aby se znovu poradil, jak čelit zbytečným podezřením, a snaží se jej přesvědčit, aby právě on císaři vysvětlil, proč princ sám před trůn předstoupit nemůže. Vysvětluje rovněž ministroví po levici, z jakého důvodu jej nemůže přijít pozdravit.

Teprve druhého dne po setmění příběhne Koremicu. Gendži vysvětluje, s jakým poskvrněním přišel do styku. Koremicu se ani nestačí posadit, a princ ihned vyháni všechny ostatní návštěvníky. Palác na Druhé ulici utichá a zeje prázdnotou..

Princ požádá, aby Koremicu přistoupil blíže, a táže se ho:

„Jak to dopadlo? Opravdu se už nedalo nic dělat?“ Přiloží rukáv k obličejí a pláče. Koremicu nařiká spolu s ním:

„Ano, zemřela. Mrtvolu tam už nebylo možno ponechat. Zítřka je mimořádně vhodný den k pohřbu. Přípravu pohřbu jsem dojednal s jedním mnichem, je to můj dobrý známý,“ dodává.

„A co ta dáma, která byla s ní?“ táže se princ.

„Té mohlo srdce puknout žalem. Děsila se, že po smrti své paní zůstane sama, a tak se dnes ráno chtěla vrhnout do propasti. Vyřídíte můj poslední pozdrav v paláci na Páté ulici,“ říkála. Ale já ji uklidňoval, aby se neukvapovala, že čas všechny rány zahojí.“

Gendži paní Ukon lituje a říká: „Mně je také velice špatně, doslova na umření...“

„Nic si nevyčítejte. Všechny události jsou určeny předem na základě předchozích životů a nikdo se o ničem nedozví, protože všechno zařizují já sám.“

„Máš úplnou pravdu,“ skočí mu do řeči Gendži. „Rád bych na všechno rezignoval s tím, že příčinu nelze hledat v přítomnosti, ale lidé mi nepochybně budou zazlívát, že kvůli mým milostným plotkám byl zmařen jeden mladý život. To je opravdu hrozné. Tvoje sestra Šóšó no mjóbu se to nesmí dovědět. A což teprve, kdyby se o tom doslechla tvoje paní matka, ctihodná sestra, která má stále tak přísné poznámky a zvláštní ponaučení pro každého z nás... Jaká by to asi byla ostuda!“

„Té to samozřejmě říci nesmíte. A pro ostatní mnichy také musíte mít nějaký jiný výklad.“

Princ spoléhá, že si Koremicu se vším poradí. Několik dam jejich šeptání zaslechlo a táží se jedna druhé: „Co to má znamenat? Jeho Výsost hovoří o jakémsi poskvrnění a odmítá předstoupit před posvátný trůn Jeho Veličenstva. Přitom prý neustále šeptem vede propadivné řeči a chová se velmi sklesle a zasmušile. Je to tak zvláštní...“

Gendži nakonec Koremicuovi klade na srdce, aby jednal rozvážně a záležitost dál nerozvířoval. Pak mu opatrně udělí pokyny k přípravě pohřbu.

Koremicu vstane. „Tenhle pohřeb by neměl zbytečně budit pozornost,“ řekne a chystá se k odchodu.

Gendži smutně klopí hlavu: „Bude ti to možná připadat podivné, ale nedá mi, abych se na zesnulou ještě jednou nepodíval. Zajedu tam sám, třeba na koni...“ dodá ještě.

Koremicu se velmi diví, ale řekne jen: „Co se dá dělat. Vydáte-li se na cestu hned, dorazíte tam ještě před setměním.“

Princ se tedy jde převléci. Bere na sebe nenápadný lovecký úbor, který si původně pořídil pro svoje tajné zálety, a odjíždí. Je tak zasmušilý, tak beznadějně skleslý. Sám se diví, že se po včerejším děsivém zážitku dokázal znovu přimět k cestě noční krajinou až k místům, kde k neštěstí došlo. Neví však, jak se jinak se svým smutkem vyrovnat. Chce ještě jednou vidět

onu tvář, o níž si ani dost dobře nedokázal představit, že by mu v některém z příštích životů mohla být souzena. Potlačí tedy zármutek a vydá se na cestu. Jako obvykle jej doprovází Koremicu a členové družiny.

Cesta mu připadá téměř nekonečná. Vychází měsíc sedmnácté noci, druhé po úplňku, a blikající pochodně matně ozařují pobřežní luhy Kawara u řeky Kamo. Ani pohled severovýchodním směrem, k žehovému pohřebišti na pláni Toribe při svazích Východních hor, v něm nevzbuzuje hrůzu. Princovo srdce však puká žalem, když se blíží k cíli...

I když krajina sama je tak děsivá, o samotě stojící domek ctihodné sestry s prostou prkennou střechou vyvolává spíše soucit. Skulinami se zevnitř line svit louče. Uvnitř pláče osamělá žena a venku stojí dva mniši a tiše se modlí, aby nebožku nevyrušili ze spánku. V chrámech v širokém dalekém okolí již skončily večerní obřady a rozhostilo se ticho. Před chrámem Čisté vody Kjomizu září roj světél, hemží se to zde lidskými postavami. Hlas ušlechtilého mnicha, který je synem oné mnišky, recituje sůtry a z očí se mu řinou slzy.

Princ vstoupí do chýše a obrátí pochodně k mrtvole, zatímco za zástěnou uléhá Ukon. Gendži pozoruje nebožčinu osvětlenou tvář a zdá se mu, že na něho odtud hledí nezměrné zděšení a bezbřehý strach....

Nebožka sama přitom vůbec nepůsobí strašidelným dojmem, naopak vypadá stejně krásná, stejně milá jako vždycky. Princ ji bere za ruku:

„Chci ještě jednou slyšet váš hlas. Nevím, čím jsme si byli v minulých životech, ale vždy jsem měl pocit, že bez vás nemohu žít. A přece náš vztah trval tak krátce. Jak jen jste mne mohla tak snadno opustit! Což nevidíte, jak se kvůli vám trápím?“ Také mniši, ač prince ani dívku neznali, jsou pohnuti k slzám.

Ukon princ vyzve, aby se s ním vypravila do paláce na Druhé ulici, ale ta odpoví:

„Od mládí jsem nikdy neopustila její dům, a teď bych najednou měla žít někde úplně jinde? A mimoto, musím zde zůstat, abych všem vypravovala, co se vlastně stalo. To víte, že mi bude smutno, ale nechci, aby mi lidé zbytečně spílali,“ dodává a trpce se rozpláče. „Kéž by mne také už brzy spálili...“

„Chápu tě, ale co se dá dělat. Takový už je život. Loučení je smutné, ale dříve nebo později nás to čeká všechny. Neklesej na mysl, jsem s tebou.“

Princ druhé sice utěšuje, ale sám propadá nezměrnému zoufalství.

„Co to říkám, vždyť si nevím rady ani sám se sebou. Nevím, jak žít dál.“ Jak chabou oporu mohu poskytnout někomu, kdo se bez opory neobejde!

„Pomalů bude ráno,“ dodává ještě Koremicu. „Račte se co nejrychleji připravit k návratu...“

Princ se znovu a znovu obrací nazpět. Má dojem, jako by mu na prsou ležel těžký, přetěžký balvan. Stezka je skropena slzami rosy a princ se cítí úplně ztracen. Tak osamělý v neprostupném závoji ranní mlhy. Má pocit, jako by bloudil světem přízraků... Vidí svou drahou, jak leží bez ducha na lůžku, zahalena do jeho vlastního červeného šatu, toho, kterým ji přikryl, aby se nechvěla chladem. Celou cestu pak přemýšlí o tom, čím na sebe v minulých životech přivolali takový osud.

Zatím se sotva drží v sedle. Koremicu jej znovu a znovu zachycuje a pomáhá mu, ale když dojedou k jezu na řece Kamo, princ se náhle sešuje z koně. Je nyní již naprosto bezradný. „Takhle někde padnu a domů snad nikdy nedojedu,“ děsí se. Ani Koremicu si s ním neví rady. Kdybych to byl věděl, nikdy bych prince nevodil na takové místo.

Ano, princ je bez sebe hrůzou. Myje si ruce v řece, očišťuje se a posílá nesčetné modlitby božstvu Kannon v chrámě Čisté vody. Ale vše nadarmo. Až pak konečně sebere všechny síly, pozvedne vroucně hlas k Buddhovi, a poté co ho pobočník několikrát na poslední chvíli zachytí, konečně dospívá zpátky do paláce na Druhé ulici.

Dámy jsou pochybnými, ale špatně utajovanými nočními zálety Jeho Výsosti zarmouceny.

„Působí to tak trapně,“ říkají si mezi sebou služebné.

„Poslední dobou jsou všichni opravdu pohoršeni tím, že princ je celé noci pryč. A jak vyčerpaný včera byl! Že se vůbec dostal domů...“ A opravdu, princ ihned po návratu ulehne a tři dny leží, sklácen těžkou chorobou. Mezitím nesmírně zeslábne.

Také v císařském paláci všichni pláčou a mnozí se celé dny stále jen modlí. Konají se oslavy na počest domácích bohů, očištné obřady i buddhistické pobožnosti. Lidé v celé zemi se bojí, že je princ pro tento svět příliš dokonale a nebude žít dlouho, že si jej bohové vezmou k sobě. I když je mu velmi zle, zve do svého sídla paní Ukon. Vyhradí zde pro ni zvláštní křídlo s komnatou a požádá ji, aby sloužila u jeho dvora. Také Koremicu, který byl zpočátku tak nesmírně rozčilen, se přemáhá a tiše pečuje o tuto ženu, která mu připadá tak bezbranná... Snaží se jí pomoci, aby službě rychle přivykla.

Princ pak paní Ukon povolává k sobě, kdykoli k tomu najde volnou chvíli a cítí se jen trochu lépe. Oba si na sebe velmi rychle zvyknou.

Žena je oděna ve smuteční šat tmavé bravy. Její tvář není nikterak oslnivá, ale rozhodně také není nepohledná. Jaká osudová pouta mne k této ženě váží? říká si princ a má pocit, že již opravdu nemůže žít dál. Ale pak dodá něco, co je určeno výhradně pro uši paní Ukon:

„Ztratil jsem ženu, o jaké jsem tolik snil, a je mi zatěžko žít dál. Jedinou útěchou by mi bylo, kdybych naopak žil dlouho a mohl ono neštěstí napravit aspoň tím, že bych se postaral o její dítě. Ale zdá se mi, že smrt má nyní políčeno na mne.“

Pro tebe ta událost asi také znamená ztrátu osoby, ve které jsi po léta nacházela oporu. Kdybych žil déle, mohl bych ti být v různých ohledech posilou. Bohužel také já zanedlouho odejdu z tohoto světa,“ dodá ještě a rozpláče se. Je mu nesmírně smutno.

Uvnitř domu vládne zmatek. Nikdo neví, kam dřív. Z císařského paláce přicházejí poslové a je jich více než kapek deště... Princ naslouchá krásným slovům otcovy soustrasti a konečně se cítí nepatrně lépe. Také v paláci ministra po levici se všichni snaží zmírnit jeho bol. Den co den přichází pan ministr a zařizuje, co se dá. Ale snad právě u vědomí této péče se princ roznemůže doopravdy. Už skoro měsíc leží a je mu nesmírně zle, třebaže příznaky jasné choroby se u něho neobjevují.

Nakonec se princ začne zjevně zotavovat a povstane z lože. Protože však je právě večer prvního dne po naplnění měsíce smutku, má o něho císař obavy a zdráhá se jej pozvat dál do paláce. Princ nakonec stráví noc ve své soukromé úpravně a čekárně na audienci, v pavilonu Šigeisa.



Zatím sem vlastním vozem přijede ministr po levici a zve prince k sobě. Ve své rezidenci jej pak okázale a puntičkářsky poučuje o zásadách půstu a odříkání v období smutku a o podobných věcech. Princ však má pocit, že je jako ve snách... Jako by ani nebyl na tomto světě.

Kolem dvacátého dne devátého měsíce se princ konečně pozdraví, ale stále má ještě dosti ztrhané rysy. Avšak zároveň působí i velice ušlechtilé, až nezemsky. Možná i právě proto. Pravda, čas od času ještě propadá zoufalství a pokaždé se zničehonic hlasitě rozpláče. Dámy na něho vrhají udivené pohledy, některé dokonce tvrdí, že jej posedl zlý duch.

Princ k sobě často povolává paní Ukon a jednoho večera, kdy se poněkud uklidní, s ní takto rozmlouvá: „Jedné věci pořad nerozumím.. Proč paní Večerního svačce, onoho ‚kvítka s večerní tvář‘, přede mnou tajila, kdo je? I kdyby skutečně byla onou bezejmennou ‚dcerou rybáře‘, jak recitovala, nemohu jí odpustit, že přede mnou zamlčela svou totožnost. Že byla tak lhostejná a nevšímavá k žáru mé lásky...“

„Proč si myslíte, že chtěla něco skrývat? Jen považte, při jaké příležitosti vám mohla své pravé jméno prozradit! Vy jste se k té paní choval od první chvíle tak neobvykle, jako byste ani nebyl z tohoto světa... Jistě jsem s ní mohla hovořit o tom, kdo jste. Ale koneckonců není pochyb, že ona to svým způsobem tušila. Zřejmě soudila, že záměrně utajujete svou totožnost, že svůj vztah nemíníte vážně. Právě proto se tolik trýznila.“

„Proč jsme se oba chovali tak pošetile, proč jsme tolik dbali, abychom jeden před druhým neztratili tvář? Já jsem prostě neměl zkušenosti s tajnými schůzkami, mne by přece nikdo nepochopil. Císař mne vždycky káral, a já sám jsem proto býval tak nesmělý. Byl jsem celý nesvůj, kdykoli jsem některému z přátel měl vypravovat peprnější vtíp, každá poznámka na mou adresu se mne velice dotkla. Ale od onoho večera, kdy se ta podivná věc přihodila, si to nemohu odpustit a na tu ženu zapomenout...“

Přemýšlím, proč se to všechno muselo stát. Proč jsem byl neodolatelnou silou puzen k tomu, abych se s ní znovu a znovu setkával za tak nepřírodných okolností. Proč jsme se museli tak nečekaně rozejít... Ne, to není samo sebou. Za tím vším je skryta nějaká vyšší příčina, vina v minulých životech, která mi nedává spát. Zalkl bych se, jak na to pomyslím, a vyčítám si, že jsme se vůbec poznali.

A proč náš vztah trval tak dlouho, proč mne měla tak ráda? Jak rád bych to pochopil, chtěl bych o tom slyšet více. Pověz mi všechno, co víš. Teď už nemám důvodu něco skrývat. Sedmého dne sedmého měsíce budu kreslit obrázky Buddha a obětovat je k počtě zesnulé. Komu je ale mám věnovat, když ani nevím, jak se vlastně jmenovala?“ dodává princ. „Budu na ni aspoň myslet.“

„Ptáte se, proč mlčím? Nechtěla jsem se zpronevěřit přání zesnulé a vyradit nic z toho, co si přála, aby zůstalo utajeno. – Její rodiče zemřeli velmi záhy. Otec byl generál třetí hodnosti. Dceru, onen kvítek s Večerní tvář, opravdu velice miloval a choval ji jako oko v hlavě. Ale vždycky naříkal, že mu osud nepřeje, a skutečně pak brzy zemřel. A po jeho smrti, bůhvíjak se to sběhlo, začal za ní náhle chodit Tó no čūdžó, náš druhý generál. Tenkrát byl ale ještě poručíkem...“

Tři roky za ní chodil, až žena od generálova tchána, ministra po pravici, vyslechla zlomyslnou zvěst, že ji generálova choť nenávidí, že se jí zřejmě chce pomstít. To ji velice vyděsilo. Byla nadmíru bázlivá, a tak se beze stopy někam vytratila. Zprvu se skrývala ve zpustlé západní části císařského města u své bývalé chůvy. Byl to velmi nedůstojný příbytek, nevzhledný a špinavý. Žena tedy uvažovala, že se raději odstěhuje někam ven, do nedaleké horské vsi. Protože však směr, kterým se chtěla ubírat, byl pro ni od letošního roku označován jako nepříznivý, odstěhovala se nakonec na místo ještě horší. Proto ji také tak rozčililo, když jste ji tam našel. Byla vždy zamlklejší než ostatní a přijímala hosty tak přívětivě jen proto, že by jí bylo stydno, kdyby o ní vypravovali, že je příliš smutná a zahleděná do sebe...“

„Nemýlil jsem se tedy,“ říká si v duchu princ a jeho žal je nyní ještě větší. „Je to ona dívka, u níž si druhý generál tolik vyčítal, že ji opustil, když měla malé dítě, Hladěnkou, a ona se mu pak ztratila z očí?“ táže se.

„Ano. Bylo to moc hezké děvčátko. Nyní by jí mohly být asi dva roky.“

„Kde teď to dítě asi je? Tajně ji vyhledej, tak, aby se o tom nikdo nedověděl, a pošli ji ke mně. Udělalo by mi opravdu radost, kdybych se o ni mohl postarat. Připomínala by mi svou matku, zesnulou paní Večerní tvář,“ řekne princ. „Pravda, generál by o tom asi měl vědět. Ale co se dá dělat: jen by mi všechno vyčetl. Ať už je to dítě číkoli, nemůže vadit, když

se o ně postarám. Vyhledej tu chůvu, nějak obratně jí celou věc vysvětlí a potom dítě přivede ke mně," říká.

„To je skvělý nápad. Vyrůstát ve zpustlé západní části císařského města není opravdu nic příjemného. Děvče je tam jen proto, že v domě, kde jste nás našel, nezůstal už nikdo, kdo by se o ni postaral.“

Je tichý podzimní večer a obloha je průzračně čistá. Květy v zahrádce před domem povadly, bzucení hmyzu utichlo a javorové listy pomalu zčervenaly. Výjev opravdu neobvykle půvabný, jako na obrázku... Ukon se na to nemůže vynadivat. Jak nádherný pohled to je, jak krásné poslání mne čeká, říká si. Ale přitom jí polije stud, kdykoli si vzpomene na příbytek dívky s Večerní tváří. Princ naslouchá hlasu ptáka, který tlumene zpívá v bambusovém houští, a před očima se mu živě vybavuje strašlivý výjev, jak jiný pták houkal tenkrát v zahradě onoho zpustlého chrámu. A pak opět v duchu vidí překrásnou postavu své drahé.

„Kolik jí jen mohlo být?! Byla tak krásná a jemná. Snad právě proto, že jí nebylo souzeno žít příliš dlouho...“

„Bylo jí asi devatenáct. Moje matka byla její chůvou, a když paní zemřela, staral se její otec také o mne jako o vlastní. Nehnula jsme se od té dívky ani na krok, vyrůstaly jsme spolu jako sestry. Nedovedla jsem si život bez ní představit, myslela jsem, že zešlím, když se zamilovala do toho druhého generála. Po léta jsem na ni dohlížela, pomáhala jí a chránila ji. Myslela jsem si vždycky, jak je slabá a bezradná, ale možná právě v tom byla její přitažlivost a síla...“

„Ano, právě bezradnost působí u ženy roztomile a přitažlivě. Žena, která si ví rady a nikoho nepotřebuje, moje sympatie nezíská. Jsem sám povahy nestálé a neuspořádané, a proto mám rád ženy, které jsou velmi laskavé a shovívavé a dají se snadno oklamat. Ženy, které se chovají vůči svému drahému vždy zdvořile a poslušně... Právě taková dívka se dá vychovat tak, aby se stala dobrou a oddanou ženou.“

„Ano, je to opravdu škoda. Tahle dívka opravdu patřila k těm, v jakých nacházíte zalíbení.“

Nebe se zatáhlo a mrazivý vítr proniká do morku kostí. Princ hlasitě rozmlouvá s neznámem:

*„Dým splynul s mraky.  
Toť vše, co z tebe zbylo.  
Hlava se točí.  
Spočívej v mém náručí,  
ztemnělé večerní nebe.“*

Jako by rozmlouval sám se sebou. Ukon mu neodpovídá, pouze mlčky naslouchá jeho osamělému veršování...

Co se to jenom stalo, proč již má drahá nežije? táže se Gendži sám sebe a srdce se mu svírá bolestí. Teskně vzpomíná na hlučné údery paličky na hedvábí a tíše si pobrukuje:

„Noc dlouhá, předlouhá... Delší než pramen řeky Masuda.“

Pak konečně ulehne.

Přichází Kogimi, bratr ulétlé Cikádky z domu pána z Ija. Protože Kogimi pro něho žádný nový vzkaz nemá, je mu opravdu teskno. „Cikádka se mne zřejmě vzdala v domnění, že se mi znelíbila.“

Když ale žena nyní slyší, jak byl nemocen, srdceryvně se rozpláče. Je jí tak těžko u srdce, má strach, že princ bude možná opravdu vážít cestu do dalekých končin docela sám.

Pokouší ho tedy: předhazuje mu malou lest, aby si ověřila, zda na ni nezapomněl...

*„Nedivíte se,  
že se po vás neptám?  
Jenže já váhám,  
čas tvrdošijně plyne,  
a vy...? Co vám je po mně?“*

Jako v té básni o rybníku při řece Masuda: cesta mé loďky zarostla sítím...“

Prince, který na svou Cikádku stále ještě nezapomněl, neobvyklost tohoto dopisu překvapí. Píše pak rozechvělou rukou:

*„Jedno jsem věděl:  
štěstí je jak dny cikádky,  
jeho počty jsou dány.  
Nemám za nehet naděje.  
Či přece? Je tu váš list!*

Zbývá mi dost nepatrná kapička naděje na štěstí,“ povzdychne si pak. Píšíci ruka se třese jako osika, a přece, nic není krásnějšího než právě výsledky oné podivné změní citů a tahů. Vida, princ zřejmě nikdy nezapomene na to, že se mu jedna žena dokázala vysmeknout, že mu ponechala v ruce prázdný kus šatu.

Ženě je prince líto, dojíká ji jeho citlivost. Píše mu jako žena, která není tak docela nepřístupná, ale zároveň nejeví ani špetku zájmu o to, aby se opravdu setkali. Nechce být přece považována za osobu beze stopy citu. O takovou by princ určitě nestál.

A té druhé ženě, dívce, která je Cikádkinou nevlastní dcerou, prý rodiče dovolili, aby ji navštěvoval jeden plukovník císařské stráže. Už byl dokonce uznán za řádného ženicha. Jenže co bude dělat, až uvidí, že jeho nastávající již poznala muže? Na jedné straně princ k plukovníkovi chová jistou dávku soucitu. Na druhé straně mu zvědavost nedá, aby se nezajímal o dívčiny reakce a o její osobní pocity. Proto za ní posílá Kogimioho jako zvěda a svěruje mu tento vzkaz:

„Jestlipak víte, co k vám cítím? Vždyť vás k smrti miluji!

*Uzlem na třtině  
si vás pěkně připoutám  
ke svému prahu.  
Když ne, budu mít na čem  
vylít svůj bezmezný hněv..“*

Princ bere raneček s dopisem určeným oné neuvěřitelně vysoké dívce a uváže jej na nesmírně vysoký stvol rákosu. Pak si ještě zažertuje a uloží Kogimimu, aby tím zbytečně „nepoutal pozornost.“

Je si ovšem vědom, že Kogimioho důmysl má své meze, že plukovník

ten dopis ihned objeví. Ale jistě mi odpustí, uklidňuje se pak sebevědomě. Jen co zjistí, že partnerem jsem já. Jen aby se nepřepočítal...

Žena se na oko zlobí, že jí Kogimi přinesl list za ženichovými zády, ale ve skutečnosti má radost, že si na ni princ vzpomněl, a okamžitě chystá odpověď. Upřímně se omlouvá za to, že jí píše v nesmírném chvatu...

*„Podzimní vánek  
nás přivětivě hladí.  
Proč stále studí  
tenhle ranní list? Platí  
slib převázaný třtinou?“*

Gendži ženu v duchu omlouvá, ale nezapře, že tato báseň postrádá šarm. Je nepřirozená, vumělkovaná, a to neobratné písmo! Vlastně ji kompromitují. Princ si také vzpomíná, jak se zhrzil, když viděl, jak děvče klidně nechá dopadat svět louče na svou tvář.

Jistě, na žádnou z obou žen nedovede princ zapomenout. Loučení s Cikádkou bylo tak bolestné! Oba ovládali své city, dbali jeden na druhého. Ale ta mladší žena, pokud o tom princ uvažuje, nikdy na nikoho a na nic ohled nebrala. Vždycky se chovala tak hlučně a tak vychloubačně! Princ se sám diví, že se mu doposud neznechutila. A přitom je tomu přesně naopak: už zase by ji chtěl svádět...

Obřad k završení sedmítýdenního putování paní Večerní tváře temnotami podsvětí se konal v chrámu Hokka-dó, v síni Lotosových květů, a to s nesčíslnými zdvořilými poctami a za použití nejokázalejších slavnostních rouch. Zde také byly předkládány milodary a obětiny Buddhovi, zde se odříkávaly sůtry. Koremiciuův starší bratr je velice známý a ctěný asketa, který uvedený obřad vykonává s jedinečnou okázalostí. Je to slavný mnich a mudrc, znalec starých čínských spisů. Na princovu žádost se zve známé doktory literatury a kompozice a žádá po nich, aby pro obřad navrhli zvláštní modlitby a úkony.

Jméno osoby princ neupřesnil. Uvedl jenom to, že zemřela žena, kterou velice miloval, a sám sepsal srdceryvný koncept dopisu, v němž svě-

řuje dívčiny příští životy Buddhovi Amitábhovi. Jeden z doktorů pravil, že ke kompozici tohoto spisu nemá co dodat.

Princ potlačuje slzy, ale řinou se mu po tváři dál. Je tak smutný, tak skleslý a zamyšlený.

„Co je to za ženu? To jméno jsem v životě neslyšel,“ táže se kněz. „Ale jistě má velmi silný osud, když kvůli ní Jeho Výsost tolik pláče.“

Princ sahá po svrchním obřadním rouchu, které dal potají zhotovit jako milodar chrámu, a recituje:

*„Ve kterém životě  
rozváží znovu tkanice  
vašeho roucha?  
Své dneska svazují sám,  
promoklé přívalem slz...“*

Prvních devětačtyřicet dní po skonu se duše zemřelého vznáší v prostoru a bludně těká mezi podsvětím a nebesy. Po celou tu dobu ještě není jasné, po které cestě se dívčina duše vydá. Princ se však za její spásu stále vroucně modlí. Při pohledu na druhého generála se mu pak bolestně rozbuší srdce. Měl by mu sdělit svůj záměr postarat se o to malé děvčátko, o ono poupátko v rozpuku, ale bojí se jeho výtek a slova mu nakonec uvíznou na rtech.

V domě dívky Večerní tváře se všichni v duchu ptají, kam se děvče podělo, ale nahlas svou zvědavost vyslovit nedovedou. Ani Ukon, která šestnáctého dne za svítání tak náhle opustila palác na Páté ulici, se stále nevrací. Všichni naříkají: co se jí vlastně stalo? Nemají sice bezpečný důkaz, ale šeptají si mezi sebou, že měli pravdu, když tomu vznešenému pánovi nevěřili. Gendži se tváří, jako by Koremicu věděl víc, a ten zase, jako že vůbec, ale vůbec nic neví. Mluví o nezvěstné tak odtažitě, až všichni nabudou dojmu, že zhýralý synáček nějakého guvernéra a milovník žen dostal strach z druhého generála, a proto si dívku odvezl někam daleko na venkov, kde ji nyní skrývá.

Správkyňi domu, kde Večerní tvář bydlela, je dcera chůvy ze Západního Kjóta. Chůva má tři dcery a Ukon je pro ni pouze vzdálená

osoba, nikdo jí tedy nic neřekne, a ona se proto může utrápit. Princ se bojí skandálu a usilovně se snaží celou záležitost utajit. Tak tiše miji čas.

Gendži si říká, že by se aspoň ve snu chtěl s dívkou ještě někdy sejít. Druhé noci po obřadu se mu opět zdá o onom starém opuštěném chrámu a znovu vidí záhadnou postavu ženy, která mu tehdy seděla u podušky. Opravdu má dojem, že ho posedl zlý duch, který v tom zpustlém chrámu žije, a že způsobil, že to všechno nakonec takhle dopadlo. Má z toho velmi špatný, až děsivý pocit.

Počátkem desátého měsíce se viceguvernér z Ija vydává domů do své provincie. Princ do jeho domu posílá obětiny pro obřad šťastného vykročení, které jsou výslovně adresovány jeho manželce. Tajně pro ni také připraví nejrůznější dary – jemně vypracované hřebeny a četné vějíře –, a dokonce k nim jako znamení přidá i onen lehký přehoz, který měla Cikádka osudné noci na sobě.

*„Stále jsem chránil  
památku naší lásky  
pro další schůzku.  
Rukáv vašeho šatu,  
zpuchřelý v proudu slz.“*

Bylo tam napsáno ještě mnoho jiných, podobně srdcervoucích výkřiků. Raději s tím ctěně čtenářky ani nebudu obtěžovat.

Mezitím se vrací princův posel Kogimi, ale vyřizuje pouze poděkování za přehoz.

*„Plášť cikádky?!  
Tak lehký oděv nosím  
jedině v létě.  
Proč mi jej vracíte?  
Nevidíte, že pláči?“*

„Odpověděla mi jasně a bez vytáček. Takovou přímost bych od neurozené ženy nečekal,“ říká si princ.

Dnes je právě první zimní den, a proto také nebe působí velice smutným dojmem. Princ je celý den mlčky pozoruje:

*„Zesnulá i ta,  
s níž se teď loučím, jdete  
každá svou cestou.  
Tolik zákrutů osudu,  
týž beznadějný podzim...“*

Láska, kterou je třeba pečlivě skrývat před ostatními, je opravdu bolestným břemenem.“

Smutné příběhy se vypravují těžko, přetěžko. Jaký div, že se je nešťastný princ rozhodl před ostatními tajit.

Možná by se o Gendžim ani nikdy neměla psát celá pravda, už proto, že jde o císařského prince. Jistě by se měl raději do nebe vychvalovat, jako by neměl žádné nedostatky. Už kvůli uspokojení těch, kteří tento příběh stejně považují za smyšlený. Jenže jak to s tou chválou jednou přeženeme, lidé to obrátí proti nám. Za přehnanou chválu tě nikdo nepochválí.

### Mladičká fialka

**G**endži trpí čtvrtodenní zimnicí a vyzkoušel již všechny druhy zařikání, ale marně. Záchvaty se opakují stále častěji, až mu konečně kdosi poradí:

„V jistém chrámě v Severních horách žije neobyčejně známý a mocný zařikávač. Loni v létě, když se nemoc velice rozšířila a nikdo si s ní nevěděl rady, tento muž mnoha nemocným pomohl. Raději neotálejte, tato choroba se totiž nesmí zanedbat.“

Princ chce pro zařikávače poslat, ale mnich opáčí, že zařikávač je již velice stár a nikdy nevychází ven.

„Nezbývá než se za ním vydat. Oblecme se tak, abychom nebudili pozornost,“ praví princ a ještě před úsvitem se v nenápadném oblečení vydá na cestu. Provází jej jen asi pět nejvěrnějších druhů.

Mnich žije hluboko v horách. Je konec třetího měsíce a sakury v císařském městě již dávno odkvetly, ale zde, vysoko v horách, jsou ještě v plném rozkvětu. Jak princův doprovod stoupá do stále strmějšího svahu, mlha, která muže obklopuje, nabývá čím dál roztodivnějších tvarů. Princ ještě nikdy něco takového neviděl. Dech se mu úží napětím, ale zvědavost jej láká dál. Také chrám sám o sobě na prince zapůsobí hlubokým dojmem. Mníchův příbytek stojí při skalní rozsedlině mezi vrcholky hor. Princ vystoupí až nahoru k místu, kde mnich žije, ale neprozradí, kdo vlastně je. Ač je však oblečen velmi skromně, na první pohled je zřejmé, že jde o osobu neobyčejně vznešenou.

„Taková vzácná návštěva! Jistě jste ten pán, který mne nedávno pozval. Myslím už jen na věci onoho světa a na zařikávání jsem dávno zapomněl. Překvapuje mne, že jste vážil tak dalekou cestu jen kvůli mně!“ V mnichově úsměvu je cítit upřímný údiv. Záhy se ukáže, že muž je opravdu mimořádný zařikávač. Podá nemocnému k pozření cedulky s posvátnými nápisy a hned na místě vykoná příslušný obřad.

Slunce se zatím vyhouplо vysoko nad obzor.

Gendži vystoupí ještě o trochu výše a rozhlíží se po okolí. Všude kolem stojí chýše mnichů. O něco níže, pod zákrutem cesty, vidí podobnou skupinu staveb se stejným proutěným plotem, ale zahrádka, která je jím obehnaná, je podstatně větší. Jednotlivé části stavby propojuje síť výstavných chodeb. Stromy v zahradě sázela nepochybně ruka pečlivého sadaře.

„Kdo tam bydlí?“ táže se princ a člen družiny vysvětluje:

„Jistý biskup nižší hodnosti. Žije zde v odřikání prý již celé dva roky.“

„Takový vynikající muž! Jak jen mne mohlo napadnout cestovat v tak chatrném ustrojení?! Moje návštěva se před ním určitě neutají.“

Je vidět, jak několik roztomilých dětí nabírá vodu a jak trhají čerstvé květy na oltář.

„Nejsou mezi nimi děvčata?“

„Že by se pan biskup obklopoval děvčaty?“

„Kdo tedy ta děvčata jsou?“ ptají se všichni. A ovšem, hned se najde